

БИЛТЕН

ОКТОБАР 2010

САДРЖАЈ:

1. Последице сетве недеklarисаног семена
2. Покривање силоса
3. Објекти за силирање и изузимање силаже
4. Програм системске контроле плодности обрадивог пољопривредног земљишта

Последице сетве недеklarисаног семена

Основу сваке озбиљне ратарске производње чини квалитетно семе. То је нарочито важно за биљне врсте код којих су у производњи заступљени хибриди. Ништа мања важност придаје се и квалитету семена самооплодних биљака, у које спада већина стрних жита. Постоји више разлога пада приноса при сетви недеklarисаног семена:

Семеном се преноси више болести: Главница, гар пшенице И јечма. Појава болести може да умањи принос чак И до 80 процената. Главничаво семе, напр, може само да се уништи, јер није употребљиво ни за сточну храну.

Сетва недеklarисаног семена значи непознати број клијавих зрна по квадратном метру. Ако се не зна клијавост, енергија клијања и чистоћа семена, обично се употреби већа количина семена по хектару.

Уколико сво засејано “семе” клија и никне, штета је велика, јел долази до раног полегања усева због велике густине. Такође, у случају слабијег ницања стете су као и у претходном случају велике.

Употребом недеklarисаног семена повећава се опасност од ширења корова: Дивљег овса, галијума, попонца, паламиде, пиревине И тд.

За меркантилну производњу код стрних зита се употребљава семе прве сортне репродукције. Даљим умножавањем се губи сортна вредност семена. Сетвом семена друге, треће или даљих репродукција смањује се принос зрна због повећаног учешћа семена пореклом из странооплодне и мешањем са другим сортама.

Смањена енергија клијања недеklarисаног семена често је последица микроштећења зрна. Овакве повреде се могу установити једино лабораторијским испитивањем. Сетва оваког зрна довела би у питање остварење планираног броја биљака по квадратном метру, а тиме и очекивани принос зрна.

Употреба недеklarисаног семена са већим учешћем зрна ситније фракције доводи до слабијег, неуједначеног ницања, затим до мање развијених биљака, са слабијим кореновим системом и бокорењем што све утиче на смањену фотосинтетичку површину. Све ово утиче негативно на висину приноса.

Декларисано семе је, дакле, предуслов за постизање великих и уједначених приноса. Потврда квалитета се добија кроз дуг производни процес који почиње сетвом и обухвата контролу стања усева у пољу, а завршава се испитивањем семена у лабораторији.

Дипл.инг. Милосав Тиосављевић
ПСС Чачак

Покривање силоса

Покривање силоса пласти;ним фолијама спречава приступ ваздуха и воде (киша и снег). Пластична фолија мора се добро затегнути и оптеретити балама сламе, старим гумама или цаковима напуњеним песком. Оптерећивање фолије може се обавити зеленом масом, сировим резанцима шећерне репе, стајњаком и другим мање вредним материјалом. Дебљина материјала за притискање фолије треба да буде око 15 цм.

За ову намену најчешће се употребљавају фолије дебљине 0.15 до 0.20 мм. Могу се користити и дебље пластичне фолије, преко 0.20 мм које, због веће цене, треба користити 2-3 године. Прекривањем силаже пластичном фолијом могу се смањити губици на минимум,

односно свега неколико %. Ако се са фолијом пажљиво рукује, она се може користити више година. Фолија се поставља по дну и са стране силоса пре почетка пуњења, а на крају се две стране фолије једноставно преклопе на средини, умотају једна у другу и залепе. За заштиту од измрзавања масе, преко силоса потребно је набацати слој сламе или један до два реда бала сламе.

Силос се може наткрити надстрешницом да спречи улазак падавина, и дејство сунчевих зрака који неповољно утичу на процес силирања и очување силаже у току коришћења. Она омогућује боље услове за рад око силоса а посебно при узимању силаже или сенаже. Надстрешница може бити у облику шупе или сењака.

Дипл.инг Мирослав Јаћимовић
ПСС ЧАЧАК

Објекти за силирање и изузимање силаже

У пракси се користе различити сило-објекти, од сталних, квалитетних и скупих, па до импровизованих и крајње јефтиних:

сило-јаме;
сило-ровови;
површински сило-објекти;
сило-торњеви (вертикални силоси);
сило-кобасице;
сило-бале(округлеили четвороугаоне,обавијене фолијом);

сило-калупи;
сило-камаре.

Особине сило-објеката диктирају како величину губитака, тако и услове за ферментацију, а тиме и квалитет силаже. Највећи губици (25-40%) и најлошији квалитет силаже је при силирању у камарама, док су далеко мањи код привремених или сталних сило-објеката. У том погледу

у сило-јамама и сило-тренњевима већи су губици (10-15%) док су у сило-торњевима и харвестор силосима ови губици до 5%

Као најекономичнији објекти су се показали хоризонтални силоси, у ствари то су два дужинска зида, док једна чеона страна може бити затворена или не. Овакав тип је показао за сада велики број позитивних особина, као {то су: лако пуњење, сабијање и пражење, мали трошкови изградње, мањи проблеми у вези замрзавања силаже, и др. Најбоље је градити трајне силосе од армираног бетона јер су чврсти и трајни, а релативно лако се граде. ширина хоризонталног силоса за мала газдинства треба да је минимално око 1.5 ширине задњих тошкова трактора који газу силажу. висина је обично 1.8-2 м, чиме се избегава нестабилност и олакшава улазак и излазак транспортног средства и средства које газу силажу. Ако се располаже одговарајућом механизацијом, боље је да висина буде 3 метра или више.

Дужина силоса је различита, и зависи у највећој мери од одређеног капацитета. Да не би дошло до пропадања квалитета силаже услед

У новије време сенажа се спрема у виду бала, обавијених фолијама.

Овакав начин не захтева постојање сило-објеката, али се и поред тога преуслед изложености ваздуху, веома је важно кад се врши планирање величине силоса ускладити, са једне стране дневне потребе за силажом, а са друге ширину сило-објекта, односно водити рачуна о ширини и висини фронталне стране са које ће се вршити изузимање силаже што је силажа квалитетнија, тиме је подложнија аеробном кварењу. Аеробно кварење доводи до непријатног укуса, развоја плесни и микротоксина.

Приликом изузимања треба водити рачуна да површина остане што је могуће више равна.

Препоручује се да се дневно изузима 15 до 30 цм, а током периода са високим температурама и повећаном влажношћу ваздуха и више од 50 цм дневно.

Дипл.инг.Мирослав Јаћимовић
ПСС Чачак

ПРОГРАМ СИСТЕМАТСКЕ
КОНТРОЛЕ ПЛОДНОСТИ
ОБРАДИВОГ
ПОЉОПРИВРЕДНОГ
ЗЕМЉИШТА

На основу члана 5. Закона о буџету Републике Србије за 2010. годину ("Службени гласник РС", број 107/09 и Уредбе Владе Републике Србије о утврђивању Програма извођења радова на заштити, уређењу и коришћењу пољопривредног земљишта за 2010. годину ("Службени гласник РС", број 17/10) предвиђена је контрола плодности обрадивог пољопривредног земљишта на поседима физичких лица – носилаца комерцијалног породичног газдинства, која су уписана у Регистар пољопривредних газдинстава (прве до пете катастарске класе, односно на подручју са отежаним условима рада

у пољопривреди укључујући и шесту и седму катастарску класу).

У складу са тим, "Пољопривредна стручна служба Чачак" д.о.о. Чачак, Програмом стручне активности, предвидела је да приступи систематској контроли плодности обрадивог пољопривредног земљишта према подручју деловања у 2010. години:

- ✓ Моравички управни округ – Чачак, Горњи Милановац и Лучани
- ✓ Златиборски управни округ – Ариље

Са ових подручја, "Пољопривредна стручна служба Чачак" д.о.о. извршила је испитивања за укупно 1.718 узорка.

Чачак, Горњи Милановац Лучани (Моравички управни округ без општине Ивањица) имају површину од 120.286 ха, од чега су:

Ред .бр.	Општина	Број села	Број пољопривредних домаћинстава	Оранице ха	Воњаци ха	Укупна пољопривредна површина
1.	Чачак	57	12865	26787	6921	43865
2.	Горњи Милановац	62	7402	18444	4532	49479
3.	Лучани	34	5605	10183	5756	26942
	Укупно:	153	25952	55414	17209	120286

- ЗЕМЉИШТЕ:

Захваљујући утицају разноврсних фактора на овом подручју се среће велики број типова, подтипова и варијетета земљишта. Са гледишта њиховог искоришћавања за пољопривредну производњу и с обзиром на површине на којима су заступљени, најважнија су: алувијална земљишта, ливадска земљишта, смонице, псеудоглеј, лесивирано земљиште, кисело-смеђе земљиште и хумусно-силикатно земљиште.

Најраспрострањенија земљишта са доста лошим физичким и хемијским карактеристикама су псеудоглеј (параподзол), гајњача, смеђерудо земљиште на кречњаку, еродиране

смонице. Најбоља земљишта су алувијални наноси иловести и песковити, алувијалне и обичне смонице и друге.

Приноси гајених биљака на земљишту са лошим физичким и хемијским карактеристикама су редовно ниски, и потребно их је поправити применом: калцификације, хумизације, фосфатизације, риголовања, подривања и разривања.

Земљиште се користи углавном за ратарске културе подређене сточарској производњи, као и за воћарску и повртарску производњу.

Посао контроле плодности земљишта је веома значајан подухват заштите земљишта као природног ресурса у смислу рационалне примене вештачких ђубрива и повећања економичности биљне производње.

КАТАСТАРСКЕ ОПШТИНЕ СА УКУПНИМ ПОВРШИНАМА

Општина	Број К.О.	Број узорака	Површина (ha)
Чачак	36	506	355,92
Г.Милановац	23	334	312,69
Лучани	26	401	328,98
Ариље	20	477	222,0903
Укупно:	105	1718	1219,6803

ПСС Чачак

Милан Дамљановић дипл.инж.